

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název projektu: „Zkvalitnění a rozšíření speciálně pedagogických a psychologických služeb pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami“, zkráceně Centrum integrované podpory

Registrační číslo projektu: CZ. 1.07/1.2.08/04.0006

Globální grant: Rovné příležitosti ve vzdělávání ve Zlínském kraji

Hodnocení projektu

Doba trvání projektu: 1. 8. 2011 – 28. 2. 2013

Realizátor projektu: Základní škola a Mateřská škola speciální Kroměříž

Partner projektu: Dětský domov, Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola Zlín

Cílem projektu bylo zajistit podporu, zkvalitnění a rozšíření spektra poradenských služeb pro cílovou skupinu dětí a žáků s poruchou autistického spektra a těžkým kombinovaným postižením.

Cíle projektu byly naplněny.

1. Byla podpořena individuální a skupinové práce s dětmi a žáky při využití odborných přístupů při reedukaci, intervenci, nácvicích sociálních a komunikačních dovedností i další široké škále psychologické a speciálně pedagogické podpory.
2. Bylo zajištěno vzdělávání poskytovatelů služeb k získání specifických kompetencí pro vytvoření podmínek k rozšíření vzdělávací podpory určené cílové skupině.
3. Byly poskytnuty odborné informace a metodická podpora pedagogům všech typů škol.
4. Byly podpořeny rodičovské skupiny, včetně metodického vedení a poskytování názorných praktických ukázek práce s dětmi při zvládání náročných situací.
5. Byly vytvářeny vlastní didaktické pomůcky a zpracován praktický Sborník s návodem využití dostupných pomůcek při vzdělávání ve škole i doma.

Pracovní tým: 41 osob

Projektový tým 8 osob

- 1 manažerka projektu,
- 1 věcná manažerka projektu
- 2 metodičky pro poradenství
- 2 metodičky pro tvorbu pomůcek
- 2 metodičky – psycholožky

Vedení pracovních skupin

1. Pracovní skupina KA1 (všechny metodičky)
2. Pracovní skupina KA2 (věcná manažerka)
3. Pracovní skupina KA3 (vedoucí metodička pro poradenství pro tým 7 pedagogů)
4. Pracovní skupina KA4 (vedoucí metodička pro poradenství pro tým 5 pedagogů)
5. Pracovní skupina KA5 (vedoucí metodičky pro tvorbu pomůcek pro tým 21 pedagogů)

Průběh realizace a popis výstupů jednotlivých klíčových aktivit:

1. Individuální speciálně pedagogická a psychologická činnost s klienty

Speciálně pedagogické a psychologické intervence byly dětem, žákům, studentům a jejich zákonným zástupcům poskytovány po **celou dobu trvání projektu**.

Intervence byly poskytnuty všem žadatelům o službu, kteří odpovídali kritériím cílové skupiny projektu (děti, žáci, studenti s těžkým kombinovaným postižením či poruchou autistického spektra a jejich zákonní zástupci).

Všechny intervence byly realizovány z důvodu specifčnosti přístupu k jednotlivým klientům **individuální formou**. Většina intervencí (93 %) probíhala společně s dětmi, žáky, studenty a jejich zákonnými zástupci. Některé intervence (7 %) byly poskytnuty na žádost zákonných zástupců pouze dětem, žákům a studentům.

Všechny poskytnuté intervence byly vedeny v souhrnných tabulkách klíčové aktivity. Ze statistického zpracování údajů vycházejí následující výstupy:

Celkový počet podpořených klientů:	237
Z toho dětí, žáků a studentů:	111
Z toho rodičů:	126
Počet dětí, žáků a studentů byl naplněn na	111 %.
Počet zákonných zástupců byl naplněn na	126 %.
Celkový počet intervencí:	488

Typy intervencí dle počtu jejich poskytnutí (jednotlivé typy intervencí nejsou vázány na konkrétního poskytovatele služby):

Nácvik komunikačních a sociálních dovedností:	260
Problémové chování klienta:	81
Strukturované učení:	41
Nácvik sociálních dovedností:	35
Nácvik komunikačních dovedností:	33
Výukové problémy klienta:	7
Rodinné intervence:	7
Nespecifikované psychologické intervence:	6
Problematické přijetí dítěte s postižením:	4
Práce s pomůckami:	4
Obtíže v přijetí diagnózy:	3
Volnočasové aktivity:	3
Sourozenecké vztahy:	2
Nespecifikované krizové intervence:	2

Výstupy klíčové aktivity:

Za období celého projektu bylo v aktivitě č. 1 podpořeno **111** klientů (dětí, žáků, studentů) a **126** zákonných zástupců. Přehled poskytnuté podpory jednotlivým klientům je evidován v přehledné tabulce pod přidělenými registračními kódy.

Cílenou systematickou podporou pedagogů a psychologů, zaměřenou na individuální potřeby dětí s poruchou autistického spektra a kombinací postižení, byla významně zvýšena kvalita jejich vzdělávání.

Vytvořená psychorelaxační místnost, jako nový multismyslový stimulační prostor, slouží nejen k uvolnění a koncentraci, ale i k navázání i rozvoji komunikace mezi dětmi a terapeutem. Místnost, vybavena vodním lůžkem, byla doplněna o řadu aktivačních a relaxačních pomůcek. Kombinací zrakových, sluchových, čichových, chuťových a hmatových podnětů dochází k intenzivnímu působení na vnímání podnětů všemi smysly.

Psychorelaxační místnost – snoezelen, bude při speciálně pedagogické a psychologické činnosti pravidelně využívána k individuální i skupinové práci s dětmi a žáky i po skončení

projektu. Je novou, významnou možností další formy vzdělávání dětí a žáků s těžkým zdravotním postižením.

2. Vzdělávání poradenských pracovníků

Vzdělávání je zaměřeno na rozšíření kompetencí pedagogických pracovníků školského poradenského zařízení v odborných kurzech a výcvicích s cílem získání nových zkušeností a kompetencí pro práci s žáky s těžkým zdravotním postižením (poruchami autistického spektra a kombinací postižení).

Zaměření seminářů:

Diagnostika

Zvládání problémového chování

Metody nácviku základních školních dovedností

Nácviky sociálních dovedností

Tvorba pomůcek

Specifika vzdělávání a komunikace

Přehled realizovaných kurzů:

Poskytovatel: APLA Brno

- 6. 12. 2011 Základy grafomotoriky, nácvik čtení a psaní u dětí s PAS (10)
- 10. 1. 2012 Základy komunikace s vizuální podporou u dětí a žáků s PAS (15)
- 21. 2. 2012 Tvorba pomůcek jako prostředek efektivního vzdělávání dětí (15)
- 29. 2. 2012 Specifika vzdělávání dětí s Aspergerovým syndromem (12)
- 20. - 22. 3. 2012 Vzdělávání dětí s autismem (8)
- 29. 3. 2012 Aspekty psychologické diagnostiky a podpora dětí s PAS (10)
- 24. 4. 2012 Nácviky sociálních dovedností u dětí a žáků s PAS (12)
- 21. 5. 2012 Zvládání náročného chování a dětí a žáků s PAS (15)

Poskytovatel: APLA Praha

- 5. - 6. 3. 2012 CARS I. a II.-škála dětského autistického chování (7)
- 29. - 30. 11. 2012 Zvládání agrese a autoagrese u osob s PAS (3)

Poskytovatel: BAZALSNUZ o. s. Ostrava

- 25. - 26. 2. 2013 Snoezelen v teorii a praxi – základní pojetí (3)
- 27. - 28. 2. 2012 Snoezelen v praxi – rozšiřující pojetí (3)

Kurzy zdarma:

- SON-R pro psychology (2)

Výstupy klíčové aktivity:

Pro zvýšení kvality vzdělání dětí a žáků s poruchou autistického spektra a kombinovaným postižením bylo poskytnuto vzdělávání pro **29** pedagogů v **13** kurzech.

Celkový počet účastí v kurzech je **113**.

Poskytovatelé poradenských služeb, kteří byli podpořeni formou vzdělávání v rámci aktivity č. 2, budou svých zkušeností nadále využívat při podpoře zákonných zástupců a pedagogů, vzdělávajících děti a žáky s těžkým zdravotním postižením.

3. Realizace metodické podpory pedagogům škol

Celkem se uskutečnilo se 29 seminářů a workshopů, kterých se zúčastnilo 248 pedagogů různých stupňů škol. Předpokládaný počet zapojených pedagogů byl několikanásobně překročen. Uvedený počet účastníků dokládá, že seznámení širší pedagogické veřejnosti s touto problematikou v nabízeném rozsahu v našem kraji prozatím chybělo.

Realizovány byly 4 tematické okruhy ve 3 pracovních skupinách pedagogů podle typů školních vzdělávacích programů jednotlivých škol (z důvodu nezájmu středních škol nemohly být uskutečněny semináře a workshopy této pracovní skupiny).

Ve všech pracovních skupinách bylo přínosné, že seminářům a workshopům (Diagnostika dětí s PAS a kombinovaným postižením, Problémové chování) byly přítomny i psychologky. Doplnily přednášené téma o zkušenosti z praxe psychologa. Jako obohacující a přínosné bylo frekventanty hodnoceno, že měli po dobu konání aktivit možnost využívat přítomnosti lektorů i k individuálním konzultacím.

Při realizaci seminářů a workshopů k „Metodice strukturovaného učení“ a „Práce s pomůckami“ se o zkušenosti z tvorby vlastních pomůcek podělily i metodičky pro práci s pomůckami.

Zúčastnění pedagogové k jednotlivým seminářům a workshopům obdrželi studijní materiály včetně odkazů na literaturu a internetové zdroje.

Harmonogram seminářů a workshopů byl upraven podle skutečného zájmu pedagogů o jednotlivé nabídnuté termíny a místa realizace z plánovaného počtu 32 na celkový počet 29. Zájem pedagogů základních škol byl mnohem vyšší, než bylo očekáváno. Zájem pedagogů středních škol byl mnohem nižší, než se očekávalo. Zájem pedagogů jednotlivých typů škol ve výsledku několásobně překročil plánovaný počet podpořených osob. Podle zájmu celých pedagogických kolektivů byly realizovány semináře nejen dle původního harmonogramu ve Zlíně a Kroměříži, ale přímo v jednotlivých školách Zlínského kraje (Valašské Meziříčí, Chropyně).

Výstupy klíčové aktivity:

29 seminářů a workshopů pro pedagogy škol se zúčastnilo – bylo podpořeno **245** pedagogů. Protože se někteří z pedagogů zúčastnili více než jednoho tématu, je celkový počet všech účastí pedagogů za celé období projektu **638**.

Metodická podpora pedagogům bude pokračovat i po skončení projektu formou individuálních konzultací přímo na jednotlivých školách.

4. Práce s rodičovskou skupinou

V průběhu celého projektu se uskutečnilo celkem 25 seminářů a 25 workshopů:

12 pro oblast Kroměříž

13 pro oblast Zlín

Bylo realizováno 6 tematických okruhů pro 2 cílové skupiny rodičů.

Rodiče dětí s diagnózou vysocefunkční autismus a Aspergerův syndrom a rodiče dětí s diagnózou dětský autismus a těžké kombinované postižení.

Obsah tematických okruhů: komunikace, zvládnutí agrese, specifika výchovy dítěte, sourozenecké vztahy, strukturované učení a volnočasové aktivity.

Všichni zúčastnění rodiče obou cílových skupin dostali k jednotlivým seminářům a workshopům připravené studijní materiály v tištěné nebo elektronické podobě, včetně odkazů na literaturu a internetové zdroje.

Rodiče po dobu konání přednášek a workshopů plně využívali možnost individuálních konzultací s přítomnými lektory

Výstupy klíčové aktivity:

Celkový počet všech zúčastněných rodičů v **25** setkáních při práci s rodičovskou skupinou za celý projekt je **100**. Protože se někteří z rodičů zúčastnili více než jednoho tématu, je celkový počet všech účastí rodičů za celé období projektu **337**.

Metodická podpora rodičům-zákonným zástupcům, bude nadále pokračovat i po skončení projektu formou individuálních konzultací v rodině, ve speciálně pedagogickém centru a ve školách.

6. Vytvoření ucelených sad vzorových didaktických materiálů, pomůcek, studijních zdrojů - SBORNÍK výukových materiálů

Metodici pro tvorbu pomůcek v čele skupiny 21 pedagogů společně vytvořili vzorové sady výukových materiálů a pomůcek, zpracovali seznam literatury, odkazů a zdrojů zabývající se problematikou poruch autistického spektra a těžkým kombinovaným postižením. Celkem bylo vyrobeno 1230 pomůcek, z toho 600 úkolů v krabicích a 630 úkolů v šanonech. Zakoupené a vyrobené pomůcky byly prezentovány v rámci klíčové aktivity č. 3 (metodická podpora pedagogů škol) a 4 (rodičovské skupiny), zdokumentovány, zaevidovány a kompletovány dle jednotlivých dílů Sborníku.

Práce s pomůckami byla ověřována v ambulantní praxi poradenských pracovníků realizátora i partnera projektu. Zkušenosti z práce s pomůckami vyhodnocovali i učitelé obou spolupracujících škol. Z ověřování vyplynulo několik skutečností. Jako více individualizované byly hodnoceny pomůcky vyrobené před zakoupenými. Potvrdilo se širší využití konkrétních vyrobených pomůcek, kdy bylo možno použít více variant obtížnosti a obtížnost postupně zvyšovat. Bylo potvrzeno, že ne všechny pomůcky lze použít plošně u všech žáků a že použití konkrétních pomůcek je velice individuální. Zejména u klientů s autismem (otázka vhodnosti materiálu, počtu komponent aj.). Jako pomůcky, které je potřeba nejvíce upravit pro potřeby konkrétního dítěte či žáka, byly stanoveny procesuální schémata, strukturované zápisy učiva a pracovní listy. Celkově byly pomůcky hodnoceny jako dostatečně strukturované a vizualizované. Hlavním hodnotícím kritériem efektivity a funkčnosti pomůcek byla vybrána zásada individualizace.

Hlavním cílem aktivity č. 5 bylo vytvoření Sborníku výukových materiálů, učebních pomůcek a studijních zdrojů ke vzdělávání dětí a žáků s poruchou autistického spektra a těžkým kombinovaným postižením.

Zpracování textových i obrazových součástí jednotlivých dílů bylo rovnoměrně rozděleno mezi oba metodiky pro tvorbu pomůcek. Obsah pěti dílů byl konzultován s metodiky pro poradenství. Sborník byl doplněn o doprovodné CD s vyobrazením všech vyrobených pomůcek.

Výtisky Sborníku byly předány realizátorům projektu a pedagogům škol, kteří vzdělávají děti a žáky cílové skupiny. Sborník byl prezentován na setkání ředitelů speciálních škol Zlínského kraje v lednu 2013.

Výstupy klíčové aktivity:

Byl nově vytvořen inovativní produkt „SBORNÍK výukových materiálů - učebních pomůcek a studijních zdrojů ke vzdělávání dětí a žáků s PAS a těžkým kombinovaným postižením“. Je členěn do 5 dílů. Úroveň předmětová, úroveň plošná, procesuální schémata a kódované úlohy, komunikační dovednosti, sociální dovednosti.

SBORNÍK výukových materiálů - učebních pomůcek a studijních zdrojů ke vzdělávání dětí a žáků s PAS a těžkým kombinovaným postižením i soubor vzorových didaktických pomůcek bude nadále poradenskými pracovníky i pedagogy naší školy cíleně využíván k praktické metodické podpoře pedagogů všech typů škol.

Podle prvních ohlasů je Sborník pedagogy hodnocen jako přehledný, komplexní, praktický a pro vzdělávání dětí a žáků velmi praktický.